

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

2/2016

ročník/volume 26

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

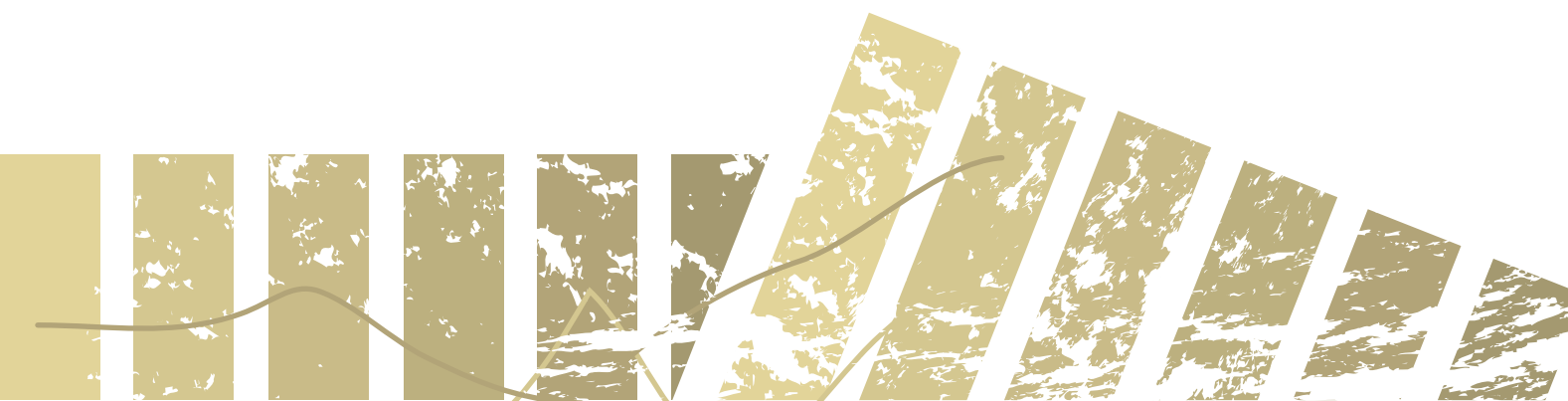
Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 9

Typ článku/Type of article: informácia/information

Strany/Pages: 79 – 80

Dátum vydania/Publication date: 15. apríl 2016/April 15, 2016

Informácia/Information

EURÓPSKI ŠTATISTICI HĽADAJÚ OPTIMÁLNY MODEL NA MERANIE VYUŽÍVANIA ČASU

EUROPEAN STATISTICIANS ARE LOOKING FOR OPTIMAL MODEL OF TIME-USE MEASUREMENT

Zrejme každý z nás si už aspoň raz v živote želal, aby mal deň o dve-tri hodiny viac. Aj štatistika ponúka dôkazy o chorobách, závislostiach a iných neduhoch, ktorých spúšťačom je práve časový stres. S nedostatkom času zápasia ľudia od nepamäti. Rímsky filozof Seneca ešte na začiatku nášho letopočtu upozorňoval: *Nie je pravda, že máme málo času na život, aby sme všetko stihli. Pravda je, že ho veľa premárnime. Život je vskutku dlhý pre toho, kto ho žije správne.* Čo nám to vlastne Seneca odkázal?

Odpoveď na otázku, ako žiť správne, teda ako si zabezpečiť a udržať želanú kvalitu života, zamestnáva tímy výskumníkov a odborníkov v rôznych inštitúciách. S najväčšou pravdepodobnosťou k nim pribudnú aj štatistickí v členských štátoch Európskej únie, ktorí začínajú hľadať spôsob, ako v pravidelných intervaloch poskytovať relevantné harmonizované údaje o tom, ako v 21. storočí obyvatelia starého kontinentu narábajú s časom.

Štatistika využitia času (Time-Use Survey, ďalej aj „TUS“) nie je v Eurostate nová. Niektoré národné štatistické úrady zisťovanie zamerané na využívanie času už realizujú, ale jeho výsledky sa dajú medzinárodne porovnávať iba v obmedzenom rozsahu. Zmenou tohto stavu sa v januári 2016 zaoberala v Luxemburgu pracovná skupina k TUS. Hlavnou témou zasadania bola harmonizácia štatistiky využívania času, ktorá si vyžaduje zjednotenie metodiky a postupu pri spracúvaní údajov.

Hlavné charakteristiky zisťovania zameraného na využívanie času prezentoval na stretnutí zástupca Fínskeho štatistického úradu. Práve Fínsky štatistický úrad na základe grantu EÚ zabezpečoval spracovanie údajov o využívaní času aj z ďalších krajín participujúcich na projekte TUS 2010. Jednou z diskutovaných tém spojených s TUS je v súčasnosti najnižšia veková hranica respondentov, ktorých by štatistickí do zisťovania chceli zapojiť. Odporúčaným je vek 10 rokov, odznali však aj návrhy, aby sa najnižšia veková hranica posunula na 6 až 7 rokov, resp. až na 3 roky. Vzorka by mala pokrývať všetky dni v roku vrátane sviatkov. Pri zisťovaní sa navrhuje využitie dvoch denníkov – jeden určený na záznam aktivít počas bežného pracovného dňa, druhý na záznam aktivít počas víkendového dňa, resp. vo sviatok, t. j. respondent by na účely zisťovania podrobne mapoval využívanie času v priebehu dvoch dní. Na zaznamenávanie aktivít sú vhodné papierové dotazníky, ale i dotazníky v elektronickej forme (dostupné na internetovej stránke) a rôzne aplikácie v smartfónoch (napr. GPS, prístroje používané pri športovaní a pod.). Predpokladá sa, že dotazníky pre deti budú jednoduchšie ako dotazníky pre dospelých respondentov. Štatistikov v súčasnosti zamestnáva aj problematika kódovania aktivít, konkrétne možnosti automatického kódovania, medzinárodná harmonizácia kódov sledovaných aktivít a ich obsahu, napr. zisťovanie pocitu šťastia pri jednotlivých aktivitách, doplnkových aktivít, monitorovanie času stráveného s inými osobami a využívanie informačno-komunikačných technológií.

Zástupcovia niektorých národných štatistických úradov prezentovali rezervovaný postoj k TUS. Zdôvodňujú ho nedostatkom financií a personálnych kapacít, ako aj nízkym dopytom odbornej i laickej verejnosti po údajoch tohto druhu. Naopak, najmä reprezentanti rôznych inštitúcií a univerzít, ktoré sa využívaním času zaoberajú, takýto postoj odmietajú, argumentujúc významom výsledkov zisťovania využívania času pri meraní kvality života, pre štatistiku rodovej rovnosti a sociálno-ekonomický výskum.

Napriek chýbajúcemu jednotnému názoru na toto zisťovanie sa ho Eurostat chystá s platnosťou od roku 2025 zaradiť do nariadenia Komisie. Znamenalo by to, že od roku 2030 by všetky národné štatistické úrady museli rozšíriť svoj program zisťovaní o využívanie času. Tejto povinnosti by v roku 2020 predchádzalo pilotné zisťovanie, v ktorom by sa využili skúsenosti národných štatistických úradov z testovania vybraných aktivít na prípravu zisťovania TUS.

Predpokladá sa, že TUS bude perspektívne významným zdrojom informácií pre sociológov, ale aj ďalších odborníkov, ktorí sa zaoberajú analyzovaním pracovných a voľnočasových aktivít obyvateľov. Kvalifikovaný štatistický prehľad o využívaní času si určite nájde uplatnenie aj pri tvorbe politik a formulovaní rozhodnutí, najmä v sociálnej oblasti.

Ing. JOZEF KOTLÁR

Autor pracuje v odbore štatistiky životnej úrovne obyvateľstva sekcie sociálnych štatistík a demografie Štatistického úradu SR.